

Mokánszki Zoltán¹

Magyar szerepvállalás a gorlicei áttörésben

The Hungarian Engagament in the Breakthrough of Gorlice

Absztrakt

Gorlice a magyar hadtörténelemben különleges helyet foglal el. A nagy háború kitörésének pillanatában mindenki gyors háborút várt. Ám ahogy az idő telt, egyre inkább nyilvánvalóvá vált, hogy a gyors győzelem elmarad, sőt a háború is elhúzódik. Az Osztrák–Magyar Monarchia először Szerbia ellen vívott kiábrándító harcokat, majd a keleti fronton, Oroszország ellen kényszerült meghátrálásra, s csapatainak a Kárpátokban kellett védekezniük. A gorlicei áttörés azonban mindezen változtatott és új reményt adott a birodalom elcsüggedt tisztjeinek és katonáinak, valamint a hátszágban élőknek. Az offenzíva sikere jelentős mértékben a magyar csapatok és katonák kitartásának, helytállásának volt köszönhető.

Kulcsszavak: Gorlice, magyar szerepvállalás, nagy háború

Abstract

In the Hungarian military history, Gorlice has a special place. At the moment of the outbreak of the Great War, everybody waited a quick war. However, as the time went on, it became increasingly clear, that a quick victory would be delayed, and even the war drag on. The Austro–Hungarian Monarchy first fought disappointing struggle against Serbia, then retreated against the Russian troops on the Eastern Front, and its troops had to defend themselves in the Carpathians. However, the Gorlice breakthrough changed all this and gave new hope to the discouraged officers, soldiers and

¹ Doktori hallgató, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi Doktori Iskola, e-mail: zmokanszki@gmail.com

for those who lived in the hinterlands. The success of the offensive was largely due to the perseverance and the position of the Hungarian troops and soldiers.

Keywords: Gorlice, Hungarian engagement, Great War

1. Előzmények

1914-ben nemcsak az Osztrák–Magyar Monarchia, hanem mindenki más azt hitte, hogy ez a háború – akárcsak a többi – gyorsan múló tünemény lesz a történelemkönyvek lapjain. Az év végén talán kristályosodni látszott, közel sem biztos, hogy ez ebben a formában fog bekövetkezni. Ausztria és Magyarország nem váltotta be azokat a katonai reményeket, amelyeket német szövetségese várt volna, s kudarcai után csak borúlátón tudott a következő háborús esztendő elé nézni. Az orosz gőzhenger haladt előre, egyetlen bástya maradt az ellenség arcvonalán túl, Przemysl vára, amely az orosz hadsereg gyűrűjében az idő múlásával egyre reménytelenebb kilátásokkal rendelkezett felszabadítását illetően.²

Az 1915-ös év eljövetelével a németek – megelőzve mindenki mást e tekintetben – azon gondolkodtak, hogyan kellene erőiket csoportosítani a siker érdekében. Erich von Falkenhayn vezérkari főnök nyugaton látta a fő ellenséget, míg az Oberkommando Ost (Ludendorff és Hindenburg) a keleti súlypontot preferálta volna, hiszen első kézből tudták, hogy mekkora veszély azon a fronton az orosz fenyegetés.³ Franz Conrad von Hötzendorf, a Monarchia vezérkari főnöke⁴ az előző évet próbálta helyrehozni. A balkáni fronton két szétzilált sereg állt egymással szemben, amelyek próbálták összeszedni magukat, keleten azonban az oroszok nem tétováztak. Délen a szerbek passzivitása kapóra jött, így Conrad a keleti hadszíntérre koncentrálhatott a tervezést illetően.⁵ Mivel tisztában volt vele, hogy csakis német segítséggel érhet el sikereket, remélte, hogy a németek a keleti frontjukat fogják erősíteni. Ez az idő múlásával nem volt alaptalan, ugyanis a nyugaton végrehajtott ypres-i offenzíva sikertelensége után az Oberkommando Ost egyre erősebben hangoztatta, hogy Oroszországot minél előbb térdre kell kényszeríteni, hogy a nyugati fronton is sikeres harcot lehessen vívni.⁶

A dualista birodalom azonban más okból is sürgette az oroszok elleni támadást. A sorozatos kudarcok hatására egyre nagyobb esélye volt az olasz, illetve a román hadba lépésnek. Ettől a német hadvezetés is tartott, így egy kompromisszumos megoldás⁷ keretében úgy döntöttek, hogy még télen támadást indítanak, azonban ehhez nem fogják a nyugaton harcoló erőiket csökkenteni.⁸

² Pollmann Ferenc: A gorlicei áttörés. *Nagy Háború Blog*, 2015. május 6.

³ Galántai József: *Az első világháború*. Budapest, Gondolat Kiadó, 1988. 251.

⁴ Életrajza megtalálható: Balla Tibor: *A Nagy Háború osztrák–magyar tábornokai. Tábornagyok, vezérezredek, gyalogsági és lovassági tábornokok, tábornaszernagyok*. Budapest, Argumentum Kiadó, 2010. 100–103.

⁵ Hajdu Tibor – Pollmann Ferenc: *A régi Magyarország utolsó háborúja*. Budapest, Osiris Kiadó, 2014. 128–129.

⁶ Galántai (1988): i. m. 251–252.

⁷ Conrad „kölcson akart venni” néhány német hadosztályt, hogy a Kárpátok irányából indítson ellentámadást, míg Hindenburg a német erőket önállóan akarta bevetni északról, s ezzel párhuzamos déli irányból induló osztrák–magyar támadást társított.

⁸ Galántai (1988): i. m. 252–253.

2. A téli támadás

1915. január 23-án kezdődött az osztrák–magyar támadás,⁹ amelyet egy 175 ezer puskával és 1000 löveggel felszerelt csoportosulás hajtott végre, azonban gyorsan elakadt. A nagy reményekkel indult offenzíva lendületét a szélsőséges időjárási viszonyok és az utak járhatatlanná válása megakasztotta. A 3. osztrák–magyar hadsereg bal szárnya néhány nap alatt súlyos helyzetbe került, ugyanis az orosz csapatok elvágták a fő utánpótlási vonalukat, s a felszabadító harcok is sikertelenek voltak. A jobb szárnynak több győzelmet is sikerült ugyan kivívnia, azonban a Dolina elleni támadásuknál az orosz csapatok sikeresen védekeztek.¹⁰

Habár a németek sikeres támadást hajtottak végre a Mazuri-tavaknál, az oroszok a várakozással ellentétben nem az északi részen erősítették meg állásaikat, hanem Przemyslt igyekeztek elfoglalni, hogy befolyást gyakoroljanak az olasz, illetve a román félre. Az erődrendszer védői március 22-ig tartották magukat. Március 19-én a védők még megpróbálták egy utolsó elkeseredett kitörési kísérletet végrehajtani, azonban az kudarcba fulladt.¹¹ A veszteség létszámban¹² és morálisan is hatalmas volt.¹³ A várt siker így elmaradt, és a támadóknak a tavasz folyamán védelemre kellett berendezkedniük. Falkenhayn nem valósíthatta meg tervét, hogy tavasszal végre mindent nyugatra csoportosíthat.¹⁴ Ugyanakkor nem csak a németek nem tudták így remélt terveik szerint folytatni a háborút. A Monarchia szorongatott helyzetbe került, ugyanis a Przemyslt ostromló orosz csapatok rögtön tovább nyomultak előre, s Homonnánál mértek csapást a tartalékaikból kifogyott osztrák–magyar csapatokra. Ezt látva a birodalmi vezérkar már a teljes összeomlástól tartott, azonban ez végül nem következett be. Conrad úgy látta, önerőből már nem fog talpra állni, így a német szövetségéhez fordult segítségért.¹⁵

3. A gorlicei áttörés

Falkenhayn nem volt híve a clausewitzi „döntő csata” kierőszakolásának a keleti fronton. Úgy vélte, hogy sikert csak akkor lehet elérni, ha az ellenséget kivéreztetik, így a keleti

⁹ Céljai közé tartozott a hónapok óta ostromgyűrűbe zárt Przemysl felszabadítása.

¹⁰ Hajdu–Pollmann (2014): i. m. 130–131.

¹¹ „Még mielőtt a kimerült 108. dandár és a Kloiber-dandár közbeavatkozott volna, már összetört a támadás. [...] A m. kir. 97. népfelkelő dandár veszteségekkel vonult vissza. Általános a kimerülés.” Hadtörténelmi Levéltár, VII. fond főcsoport, Personalia gyűjtemény, 149/D. A hagyaték Rittinger Rudolf vártüzér hadnagyé, Przemysl mindennapi életéről részletesen ír benne. Friedrich Kloiber cs. és kir. altábornagy életrajzát lásd Balla Tibor: *A Nagy Háború osztrák–magyar tábornokai. Altábornagyok*. Budapest, HM Hadtörténelmi Intézet és Múzeum, 2019. 238–239.

¹² Kb. 120 ezer ember esett hadifogságba. Przemysl két orosz ostromáról lásd bővebben Balla Tibor: Várostrom az első világháború orosz frontján. Przemysl, 1914–1915. *Honvédségi Szemle*, 143. (2015), 4. 125–133. A przemysli osztrák–magyar veszteségeket bővebben tárgyalja Balla Tibor: Osztrák–magyar tábornokok orosz hadifogságban az első világháború idején. *Hadtörténelmi Közlemények*, 125. (2012), 3. 847–862.

¹³ Erről például Juhász László ezredes (ekkor még őrnagy) is beszámol. Leírása szerint zászlóalját lesújtotta a hír, ugyanis bevehetetlennek hitték az erődöt. Beszámolója szerint az oroszoknak meggyűlt vele a baja, ugyanis „[s]ok orosz fehér kendőt lobogtatva közeledik felénk megadása jeléül. Elmondták nem is tudják, mint maradhattak élve abban a tűzpokolban. Sokan megőrültek a nagy félelemtől”. HL, VII., Personalia, 227/A.

¹⁴ Galántai (1988): i. m. 255.

¹⁵ Hajdu–Pollmann (2014): i. m. 131.

fronton indított offenzíva célját is abban látta, hogy osztrák–magyar szövetségését tehermentesítse.¹⁶ A cél az orosz vonalak áttörése, majd a megfutamított cári csapatok üldözése volt Jasló irányába. A tüzérségi előkészületek és a csapatösszevonások megszervezése felülmúlta a korábbi törekvéseket.¹⁷ Bár a fronton összességében orosz túlerő dominált, hiszen a központi hatalmaknak mindössze 1,3 millió katonája állt szemben az oroszok 1,8 milliós hadseregével, Gorlice térségében az orosz hadsereg hátrányban volt. Ott a központi hatalmak 357 ezer katonával sorakoztak fel, ami bő másfélszerese volt az orosz erőknek, amely nem érte el a 220 ezer főt. S nemcsak előerőt tekintve, hanem tüzérség szempontjából is jelentős fölényben voltak. A 334 nehéz- és 1272 könnyűlőveg bőven túlszárnyalta az oroszok 679 lövegét.¹⁸

A központi hatalmak túlerejével szemben álló orosz 3. hadsereg a folyamatos harcok miatt alacsonyabb harcértékű is volt. Megfogyatkozott állománya, kimerült katonái, a megcsappant készletek és az akadozó utánpótlás nem sok jót ígértek parancsnokának, a bolgár származású Radko Dimitriev tábornoknak.¹⁹

Falkenhayn tisztában volt az előkészületek titokban maradásának fontosságával,²⁰ illetve azzal, hogy az áttörést a lehető legrövidebb idő alatt végre kell hajtani. Éppen ezért a német hadvezetés különösen ügyelt arra, hogy a tüzérség és a gyalogság hatékonyan működjön együtt. A sikernek hatalmas külpolitikai tétje is volt. Csak ettől remélhették az olasz és a román semlegeség megmaradását, illetve Bulgária belépését a saját oldalukon. Eme elgondolások nagy része teljesült is, hiszen Románia semleges maradt, Bulgária pedig csatlakozott a központi hatalmakhoz.²¹ Olaszország azonban az antant oldalán lépett be a háborúba, amihez nagyban hozzájárult, hogy a Gallipoli-félszigeten angol és francia csapatok jelentek meg.²²

Április 29-én éjjel az áttörést végrehajtó csapatok elfoglalták helyüket és megkezdtek az offenzíva tüzérségi előkészítését, amelyet másnap és május 1-jén is folytattak. Hogy rejtve maradjon a hadvezetés valódi szándéka, az osztrák–magyar 4. hadsereg már május első napján átkelt a Dunajecen és elfoglalta Ofinowot. Ennek hatására Radko Dimitriev a tartalékait ide küldte, így a Gorlicénél állomásozó orosz csapatok magukra maradtak.²³ Másnap reggel 6 órakor hatalmas erejű tüzérségi tűz zúdult az ellenséges állásokra, majd 10 órakor a gyalogsági támadás is megindult. Az oroszokat meglepte a szokatlanul heves tüzérségi csapás, és rendezetlen tömegekben kezdték meg a visszavonulást.²⁴ Az első napon az orosz veszteség 17 ezer fogoly, 18 löveg és 34 géppuska volt.²⁵ Az áttörés május 4-re 15–20 km mélységűvé vált.²⁶ Május 15-re

¹⁶ Pollmann (2015): i. m.

¹⁷ Suslik Ádám: *A hadműveleti területek sajátosságai Bereg és Ung vármegye példáján 1914–1916 között*. Doktori (PhD-) értekezés. Budapest, Károli Gáspár Református Egyetem, 2016. 29.

¹⁸ Galántai (1988): i. m. 255.

¹⁹ Pollmann (2015): i. m.

²⁰ *Hét ország frontján. Sassy Csaba háborús naplója 1915–1918*. I. kötet, Miskolc, 1930. 42.

²¹ Pollmann (2015): i. m.

²² Az ehhez vezető útról lásd részletesen Hajdu–Pollmann (2014): i. m. *Az olasz háború* című fejezetet. Galántai (1988): i. m. 256.

²³ Makay Ferenc: *A gorlicei áttörés*. Budapest, 1932. 20.

²⁴ Pollmann (2015): i. m.

²⁵ Makay (1932): i. m. 21.

²⁶ Pollmann (2015): i. m.

az offenzíva elérte a Falkenhayn által kitűzött célokat: az osztrák–magyar hadsereget tehermentesítették, és a védelmet sikerült megszilárdítani.²⁷

A tehermentesítés megnyilvánult abban is, hogy az orosz 8. hadsereget már május 4-én visszahívták a Kárpátokból. Az előretört német és osztrák–magyar seregtestek június 4-én sikeresen felszabadították Przemyslt, június 22-én pedig Lemberget. Bár hatalmas területeket sikerült megszállnia a Német Császárságnak és az Osztrák–Magyar Monarchiának, ennek ellenére gazdaságilag nem mutattak gyarapodást. Ugyan az orosz hadsereg hatalmas veszteséget szenvedett – 1915 májusa és szeptembere között 2,2 millió embert – a fő célt, hogy Oroszország kilépjen a háborúból, nem sikerült elérni.²⁸

A Monarchia élőerő-vesztesége ugyan számszerűen kisebb volt, mint orosz ellenfeléé, azonban legalább annyira fájó. A félmillió ember veszteség óriási, de a győzelem morális hatása nagyon fontos volt a dualista birodalom számára. Cramon tábornok²⁹ így ír a győzelemről: „Csak aki átélte a kárpáti csata utáni mélységes depressziót, az tudja igazán megérteni, mit jelentett Gorlice: a megszabadulást a szinte már elviselhetetlen nyomás alól, a fellélegzést a legsúlyosabb gondok szorításából, a bizalom visszatérését és a győzelem kilátásának felragyogását.”³⁰

4. Szemelvények a magyarok szerepvállalásáról az áttörésben

A korabeli forrásokban számos példa található a magyar csapatok, tisztek és katonák helytállására, hősiességére, akik nemcsak az áttörés alatt folytatott közvetlen harc, hanem az azt követő üldözés során is jó példával jártak elől bajtársaik számára.

A rohamállásokat már április 30-án el kellett foglalnia a csapatoknak,³¹ s ezzel párhuzamosan a német repülőgépek füstbombákkal jelezték elsősorban az ellenséges tüzérség állásait, de a gyalogság helyzetéről is adtak információt.³² Még ezen a napon a livnói Hadfy Imre altábornagy³³ által vezetett 39. honvéd gyaloghadosztály – amelynek fő betörési területként a 449-es magassági ponton lévő Pustki-hegy irányába való támadást határozták meg –, kötelékébe tartozott 11. honvéd gyalogezred Horváth Imre őrnagy vezette II. zászlóalja este 10 órakor megindította a rohamot, és az oroszok előretolt állását még éjfél előtt elfoglalta. A csatában két tiszt, Castelli Aba főhadnagy és Deutsch Izidor tartalékos hadnagy századparancsnok egyaránt kitüntette magát.³⁴

Május 1-jén a 11. honvéd gyalogezred II. zászlóalja továbbra is a Pustki-hegy előtt állomásozott. A hadosztály és a kapcsolódó frontszakaszok többi ezredének az volt a feladata, hogy rohamállást foglaljon az első vonalban, amit a saját csapatok

²⁷ Makay (1932): i. m. 25.

²⁸ Galántai (1988): i. m. 257–258.; Pollmann (2015): i. m.

²⁹ August von Cramon (1861. április 7. – 1940. október 19.) porosz lovassági tiszt (dandártábornok), aki a német vezérkar megbízottja volt az osztrák–magyar vezérkarban. Lásd: <http://prussianmachine.com/aka/cramon.htm>

³⁰ Galántai (1988): i. m. 258.

³¹ Riedl Lajos: *A Cs. és Kir. VI. hadtest a gorlicei áttörési csatában 1915. május 2-án*. Budapest, Stephaneum Nyomda és Könyvkiadó R.T., 1928. 13.

³² Sassy (1930): i. m. 42.

³³ Életrajzát lásd Balla (2010): i. m. 150–151.

³⁴ Suslik (2016): i. m. 29–30.

tüzérségi csapásainak oltalma alatt kellett végrehajtani. Így a császári és királyi 56. gyalogezred balra, a 9. honvéd gyalogezred jobbra vonult fel. A 11. honvéd gyalogezred maradéka tartalékban maradt.³⁵ A katonák állandó készenlétben álltak, ruhában, bakancsbal a lábukon pihentek és aludtak. Tudták, hogy bármelyik pillanatban harcba keveredhetnek, és úgy álltak ehhez a tényhez, hogy: „Ahhoz már igazán kötélidegek kellenének, hogy amikor minden pillanatban minden eshetőségre készen kell állni, valaki le tudjon vetközni.”³⁶

Május 2-án, hajnalban a magyar csapatok morálja erős volt, rendkívül jó hangulatban várták a kezdődő harcot.³⁷ A megfelelő erejű tüzérségi előkészítés nagyon fontos volt a csata kimenetele szempontjából, ugyanis azon túl, hogy az ellenség élőerejét és állásait pusztította, erős demoralizáló hatása is volt. A tüzérségi előkészítésben részt vett két 1911 mintájú 30,5 cm-es mozsár is, amelyek Sassy Csaba becslése szerint 130-140 lövést adtak le az ellenségre.³⁸

11 órakor a 11. honvéd gyalogezred II. zászlóalja sikeres támadást hajtott végre Brezién át az erdő felé, és elfoglalta az ott lévő orosz állásokat. A balszárny azonban a heves ellenséges tüzérségi csapások miatt nem tudta elérni a Wiatrówki magaslatot.³⁹ Délután 4 óra és 4:30 körül a harctéri helyzet kicsit megváltozott. A 10. honvéd gyalogezred támadása megakadt, és újabb tüzérségi támadást kellett előkészíteni, amely miatt a győzelemben vetett hit kissé alábbhagyott, és csüggedés tört a katonákra. Délután 5 órakor érkezett parancs újabb roham indítására. Az embereket az átmeneti kudarc miatt hajtotta a bosszúvágy és a tartalékokkal kiegészült csapatoknak ekkor már nem volt akadály az ellenséges állás elfoglalása.⁴⁰ A hegyet teljes egészében végül este 7 órára sikerült a csapatoknak elfoglalni. A május 2-ai harcokban Castelli Aba főhadnagy, Horánszky Pál és Deutsch Izidor tartalékos hadnagyk, illetve Horky Ferenc tartalékos zászlós a csatában tanúsított helytállásáért kitüntetésben részesült.⁴¹

Rendkívül erős moráljavító hatása volt a győzelemnek, hiszen a gorlicei áttörés volt az első igazán jelentős sikere a dualista birodalom hadseregének a nagy háborúban. Amikor azonban a magyar katonák szempontjából ennél sokkal fontosabb volt – s ezt ők is tudták –, végre felsejlett annak a lehetősége, hogy az orosz csapatokat végérvényesen kiűzzék a magyar területekről.⁴² A csapatok ugyan kimerültek, de pihenni nem volt lehetőségük, ugyanis másnap, már hajnali 4 órakor megkezdték az ellenség üldözését;⁴³ a 11. honvéd gyalogezred példáját a miskolci 10. honvéd gyalogezred 6 órakor követte.⁴⁴

³⁵ Sassy (1930): i. m. 43. és Suslik (2016): i. m. 30.

³⁶ Sassy (1930): i. m. 44.

³⁷ HL. VII. Tanulmánygyűjtemény (Tgy) 52. Gorlice 1915. május 2. Lásd Molnár Dezső: Gorlice 1915. május 2. *Magyarság*, 1925. május 3. 10.; Riedl (1928): i. m. 66.

³⁸ Sassy (1930): i. m. 45.

³⁹ Riedl (1928): i. m. 66.

⁴⁰ Sassy (1930): i. m. 47–48.

⁴¹ Suslik (2016): i. m. 30.

⁴² Ennek a tudatnak igazolásához lásd HL. VII. Tgy. 825. Tarich Lajos: A m. kir. 17. honvéd gyalogezred I. zászlóaljának harcai, 1915. máj. 5. – 10-ig a gorlicei áttörést követő harcokban.

⁴³ HL. VII. Tgy. 52. Molnár (1925): i. m. 10.

⁴⁴ HL. VII. Tgy. 1093. Molnár László: Üldözési harcok a gorlicei áttörés után. A m. kir. 10. miskolci honvéd gyalogezred „Rezebark”-i harca 1915. május hó 3-án. 1.

Az ezredek parancsba kapták a visszavonuló orosz seregtestek üldözését, hogy azok ne tudják újraszervezni csapataikat. Május 3-án a miskolci 10-es honvédek Rozembarknál folytatták az orosz csapatok üldözését. Molnár László százada a 409-es magaslatról indult meg Sietnica község irányába. Útjukat nagyban könnyítette, hogy számos orosz tüzérségi gránát nem robbant fel becsapódáskor, s ez a legénységének moráljára igen jó hatással volt.⁴⁵ Rozembark északnyugati térségében az oroszok kénytelenek voltak bevetni a tartalékaikat. Az ezred onnan rohamozó 4. századát a 399-es magaslatról egy völgy választotta el, amely 600 lépésnyi távolságot generált. Itt morál szempontjából rosszabb volt a helyzet, ugyanis „az emberek idegei már nem voltak képesek tovább állni a rettenetes, ellenséges tüzet. Egész nap záporosó módjára hulló srappell- és gránátűzben lenni, idegbontó dolog”.⁴⁶ Molnár százada 17 óra körül lendült támadásba az orosz állások ellen, és heves kézitusa során az oroszok első és második állását sikerült birtokba venniük. Bár ő súlyosan megsebesült, a roham sikerrel járt és a 399-es magaslatot megszerezték. Az ezred dicséretet kapott helytállásáért, azonban Sassy Csaba szerint a német szövetséges elismerése volt a legértékesebb, amelyről így ír: a „legszebb dicséret mégis csak az volt, amikor találkozunk a gárdával, akik rohamunkat végignézték és egyértelműleg elismerték, hogy ilyen rohamot még nem láttak”.⁴⁷

A székesfehérvári 17. honvéd gyalogezred május 7-én kapott parancsot az ellenség üldözésére. A csapatot I. zászlóalja még aznap elfoglalta Weretyszownál a 742-es magaslatot. Az ezredet két nappal később Karlików irányából, kelet felől két orosz zászlóalj igyekezett átkarolni. A részleteket nem ismerni, ugyanis az események leírója, Tarich Lajos őrnagy maga is megsérült a csatában, és el kellett szállítani. Leírása szerint a zászlóaljnak komoly veszteségei voltak.⁴⁸

5. Összegzés

Összegezve a leírtakat kijelenthetjük, hogy a gorlicei áttörés a központi hatalmak számára – kiváltképp az Osztrák–Magyar Monarchiának – rendkívül fontos győzelem volt, nemcsak stratégiaileg, hanem lélektanilag is. A dualista birodalom hadvezetése által korábban bevehetetlennek hitt Przemysł eleste után fontos volt, hogy végre győzelmet is arassanak a csapatok, másfelől ez volt Ausztria-Magyarország első igazán jelentős sikere a nagy háborúban. A harcokból a magyar tisztek és katonák egyaránt oroszánrészt vállaltak, amivel nagyban hozzájárultak a győzelem kivívásához. Ezenfelül a cári csapatok üldözésében, az annak során vívott harcokban is fontos szerepet töltöttek be, hiszen olyan jelentős győzelmeket arattak, amelyeket a német szövetséges katonák is méltán elismertek. A gorlicei áttörés és az azt követő harci sikerek nemcsak az orosz hadszíntéren, hanem a világegés többi frontján küzdő osztrák–magyar katonák önbizalmát is növelték, továbbá kihatással voltak a háttország moráljának erősödésére is.

⁴⁵ HL. VII. Tgy. 1093. 1.

⁴⁶ HL. VII. Tgy. 1093; Sassy (1930): i. m. 52.

⁴⁷ HL. VII. Tgy. 1093; Sassy (1930): i. m. 54.

⁴⁸ HL. VII. Tgy. 825.

Felhasznált irodalom

- Balla Tibor: *A Nagy Háború osztrák–magyar tábornokai. Tábornagyok, vezérezredek, gyalogsági és lovassági tábornokok, táborszernagyok*. Budapest, Argumentum Kiadó, 2010.
- Balla Tibor: Osztrák–magyar tábornokok orosz hadifogságban az első világháború idején. *Hadtörténelmi Közlemények*, 125. (2012), 3. 847–862. Online: http://epa.oszk.hu/00000/00018/00289/pdf/EPA00018_hadtortenelmi_2012_03_847-862.pdf
- Balla Tibor: Várostrom az első világháború orosz frontján. *Przemysl*, 1914–1915. *Honvédségi Szemle*, 143. (2015), 4. 125–133.
- Balla Tibor: *A Nagy Háború osztrák–magyar tábornokai. Altábornagyok*. Budapest, HM Hadtörténelmi Intézet és Múzeum, 2019.
- Galántai József: *Az első világháború*. Budapest, Gondolat Kiadó, 1988.
- Hajdu Tibor – Pollmann Ferenc: *A régi Magyarország utolsó háborúja*. Budapest, Osiris Kiadó, 2014.
- Hét ország frontján. Sassy Csaba háborús naplója 1915–1918*. I. kötet. Miskolc, 1930.
- Makay Ferenc: *A gorlicei áttörés*. Budapest, 1932.
- Pollmann Ferenc: *A gorlicei áttörés*. *Nagy Háború Blog*, 2015. május 6. Online: https://nagyhaboru.blog.hu/2015/05/06/a_gorlicei_attores
- Riedl Lajos: *A Cs. és Kir. VI. hadtest a gorlicei áttörési csatában 1915. május 2-án*. Budapest, Stephaneum Nyomda és Könyvkiadó R.T., 1928.
- Suslik Ádám: *A hadműveleti területek sajátosságai Bereg és Ung vármegye példáján 1914–1916 között*. Doktori (PhD-) értekezés. Budapest, Károli Gáspár Református Egyetem, 2016.

Levéltári források

- Hadtörténelmi Levéltár VII. fond főcsoportja, Personalia gyűjtemény (HL VII. Personalia)
HL. VII. Personalia 149/D.
HL. VII. Personalia 227/A.
Hadtörténelmi Levéltár Tanulmánygyűjtemény (Tgy.)
Tgy. 52. Molnár Dezső: Gorlice 1915. május 2.
Tgy. 825. Tarich Lajos: A m. kir. 17. honvéd gyalogezred I. zászlóaljának harcai, 1915. máj. 5. – 10-ig a gorlicei áttörést követő harcokban.
Tgy. 1093. Molnár László: Üldözési harcok a gorlicei áttörés után. A m. kir. 10. miskolci honvéd gyalogezred „Rezembark”-i harca 1915. május hó 3-án.